
OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

VYTVÁŘENÍ ÚDERNÉHO USKUPENÍ VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY A JEHO ZASAZENÍ K PROVEDENÍ PRŮLOMU

Plukovník Josef Tvaroška

Úvod

Je známo, že základní koncepce velení armády západních zemí je zaměřena k tomu, aby s maximálním využitím sil a prostředků, zejména v počátečním období války, byl proveden překvapivý úder, který svým dosahem má mít rozhodující význam na konečný výsledek války.

K tomuto cíli jsou zaměřena všechna jejich opatření prováděná již v míru, jako:

- neustálé zvyšování rozpočtových částek na horečné zbrojení;
- rozmisťování a budování rozsáhlé sítě vojenských základen na území okupovaných nebo satelitních států;
- slepování různých vojenskopolitických paktů jako nástroj k přípravě nové války proti lidovým demokraciím a Sovětskému svazu;
- snaha vyrobit a nahromadit co nejvíce atomových, vodíkových a jiných zbraní hromadného ničení a odmítání návrhů Sovětského svazu na zákaz zkoušek a výroby těchto zbraní;
- lety amerických vzdušných sil s atomovými a vodíkovými pumami na palubě letadel;
- častá cvičení a manévry vojsk NATO prováděná na různá témata počátečního období války;
- dislokační změny v rozmístění vojsk na území západního Německa směrem k našim hranicím.

Všechna tato a kromě toho ještě další jiná opatření ve svém souhrnu znamenají podstatu studené války, kterou chtějí narušovat mírovou výstavbu Sovětského svazu a lidově demokratických zemí. Nesmíme se dát splést ani tím, že mnohým z těchto opatření připisují navenek obranný charakter.

Smyslem naší vojenskovědecké práce je, aby hluboké studium a důkladný rozbor činnosti a teoretického myšlení kapitalistických armád nám odhalily směry při přípravě budoucí války a našly nejúčinnější způsoby plánování a provádění úderů, aby připravovaný nepřátelský útok ze vzduchu nebo na zemi byl zmařen v samém zárodku.

Všestranné použití zbraní hromadného ničení umožňuje nepříteli provedení překvapivých úderů. Čelit těmto možnostem můžeme tehdy, když i my zahájíme činnost pro něj s překvapením. Takové překvapivé zahájení útočných operací nám skýtá i útok z chodu.

Vytváření úderného uskupení vševojskové armády

V souvislosti se zahajováním útoku z chodu vševojskovou armádou těsně souvisí otázka vytváření úderného uskupení. Není sporu o to, že tuto otázku možno rozebírat a řešit podle místa a úkolu, který bude vševojsková armáda v rámci útočné operace frontu plnit. Přesto však můžeme určit všeobecně platné zásady, kterými se bude nutno řídit.

Má-li vševojsková armáda úkol provést útok z chodu, nutno její operační sestavu uskupit tak, aby byla s to splnit bližší úkol do celé hloubky. K tomu je třeba vytvářet mocné úderné uskupení převážně z mechanisovaných a tankových vojsk, protože současné umlčovací prostředky dovolují úspěšně používat mechanisovaných a tankových vojsk nejen při rozvíjení úspěchu, ale možno jimi provádět i průlom taktické hloubky nepřátelské obrany.

Jednou z hlavních úloh úderného uskupení vševojskové armády prvního sledu bude

- zničení živé síly a bojové techniky v jednotlivých obranných pásmech a tím také postupné ovládnutí těchto obranných pásem;
- zničení radiolokačního systému nepřítele, rozrušení a desorganisování jeho velení;
- zničení bližších operačních záloh nepřítele a rozvinutí úspěchu k dosažení konečného cíle frontové operace.

Tyto operační cíle mohou být svěřeny především mechanisovaným a tankovým jednotkám, které pro svou údernou sílu a manévrovací schopnost mohou rychle přenášet boj do operační hloubky.

V soudobých operacích, zejména však v počátečním období války, kdy armády prvního sledu budou plnit úkoly krytu státních hranic, bude zákonitým zjevem, že vševojskové nebo mechanisované armády druhého sledu frontu nebo ze zálohy hlavního velitelství budou zasazovány do sražení i z velké operační hloubky z chodu k dosažení rozhodného úspěchu v operaci. Bylo by však výhodné, aby v operační sestavě měl front kromě prvního a druhého sledu ještě několik samostatných divisí, kterých by mohlo být použito k zesílení armád prvního sledu, aby se systematicky zvyšovala jejich úderná síla. Aby však armáda nebyla zatěžována velkým počtem divisí, mohou být ty divise, které se staly neschopnými boje, vyjmuty z podřízenosti velitele armády, vyvedeny do frontové zálohy a tam uvedeny do pořádku.

Pokud jde o druhý sled frontu, může být zasazen po splnění bližšího úkolu frontu k dosažení konečného cíle operace na směr hlavního úderu frontu, nebo bude zpravidla zasazen do sražení ke zničení velkého nepřátelského uskupení.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že v současných podmínkách bude výhodné vytvářet úderná uskupení vševojskové armády výhradně z mechanisovaných a tankových svazků. Tomuto požadavku dosud nejlépe odpovídají naše motostřelecké a tankové divise, protože jsou schopny

- nejen rychle soustřeďovat síly a prostředky v určeném místě a přecházet k plnění úkolů z chodu,
- ale i maximálně využít účinků vlastních zbraní hromadného ničení; dále

- pro svoji vysokou manévrovost nesvázanou s komunikacemi, velkou údernou a palebnou silou a mimoto
- proto, že jsou schopny v rychlém tempu plnit úkoly v operačních hloubkách a
- ve velmi krátké době přecházet k obraně.

Zkušenosti z posledních let ukazují, že počet zbraní hromadného ničení na zabezpečení operací bude neustále vzrůstat ve snaze dosáhnout, aby budoucí operace měly ještě větší rozmach, probíhaly dynamičtěji, ve větších tempech a měly ještě více manévrový charakter než operace soudobé.

Na druhé straně však nutno vidět i to, že přesycenost bojiště bojovou technikou a oboustranné použití zbraní hromadného ničení (zejména rozsáhlé požáry, závaly, vylité vodní toky po zničení přehrad a jiných vodních zařízení) může v budoucnu vést ke snížení tempa útoku. Vzhledem k tomu je velmi pravděpodobné, že si situace vzniklá na frontě často vynutí zastavení útoku na určitém směru. Na tomto směru vojska přejdou dočasně do obrany, ale současně s tím může být na jiném směru zaznamenán rychlý útok. To znamená, že vojska v budoucnu musí být ještě více schopna rychle přecházet z jedné bojové činnosti do druhé.

Právě proto budou se muset vojska vyznačovat velkou průchodností, mít velkou údernou sílu, být co nejvíce samostatná a dát se lehce řídit. Tyto požadavky je především schopna zabezpečit tanková technika. Je proto nutné, aby v organizační struktuře vojsk v budoucnu bylo ve větším měřítku využito tankové techniky.

Úderné uskupení k provádění průlomu nepřátelské obrany z chodu možno vytvářet ze svazků, které jsou v těchto situacích:

a) Svazky jsou v druhém sledu armády prvního sledu frontu, která je v obraně. Tyto svazky budou zpravidla rozmístěny na druhém a třetím pásmu obrany. Budou tedy od místa průlomu vzdáleny 30 až 70 km, což je vzdálenost snadno překonatelná za jednu noc. Přidělení svěžích svazků ze zálohy frontu nebo z druhého sledu armády, která zůstává v obraně, usnadní vyvedení úderného uskupení k přednímu okraji a kromě toho přispěje k zesílení úderné síly tohoto uskupení.

Další výhoda tohoto manévru je v tom, že dovoluje dosáhnout maximálního utajení a překvapení nepřítele, ulehčuje přípravu a plánování útočné operace a vojska tím, že zůstávají do poslední chvíle ve svých vybudovaných prostorech, jsou více chráněna před úderem nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení.

Na druhé straně třeba však vidět i nevýhody tohoto manévru, které záleží v tom, že svazky budou na menších počtech, budou obrannými boji částečně vyčerpaný a kromě toho bude někdy nutno provádět i boční přesuny do pásma průlomu.

b) Svazky jsou v sestavě armády, která je v druhém sledu frontu nebo v záloze hlavního velitelství, a jsou v prostorech soustředění rozptýlených daleko od fronty 200 až 500 km i více. Svazky se přesunují během 2 až 3 i více nocí do vzdáleného výchozího prostoru, z kterého po jednodenním odpočinku jsou vyváděny k přednímu okraji k provedení průlomu.

Zasazovat úderné uskupení vševojskové armády z velké operační hloubky je méně výhodné, neboť při dnešních průzkumných prostředcích nepřítele (letectvo, agenti ať už vysazení nebo získaní z domácích nepřátel-

ských živlů) jeho přítomnost těžko utajíme, a bude proto vystaveno na dlouhou dobu soustředěným útokům nepřítele. Zejména v prostorech soustředění, denních odpočinků, na komunikačních uzlech, v soutěskách apod., čím blíže k frontě nebezpečí úderů zbraněmi hromadného ničení bude větší. Přesto si však situace, která vznikne na frontě, zejména v počátečním období války, často vynutí zasazení armády do sražení i z velké operační hloubky.

Charakteristickou zvláštností operací počátečního období války bude ostrý boj o získání času a převzetí iniciativy. Každá z bojujících stran se bude snažit předstihnout nepřítele v zasazení úderů, dokud ještě nesoustředil své síly, a tím mu znemožnit provést účinná protipatření podle předem připravených operačních plánů. Proto se k dosažení rozhodných výsledků operace musí operace připravit v co nejkratší době a útok nebo protiútok se budou provádět zpravidla z chodu.

c) Průlom z chodu mohou provádět svazky úderného uskupení prisunované z hloubky společně s bránícími se svazky. Může se tak stát tehdy, jestliže se tyto svazky brání na boku úseku průlomu a mají možnost připojit se částí sil k údernému uskupení na úzké frontě svého pásma. V tom případě svazky, které jsou v obraně, přecházejí do útoku, hlavně zasazením svých druhých sledů, rozvíjejí průlom do boků s cílem zabezpečit volnost manévru svazků úderného uskupení.

Vyvedení úderného uskupení k provedení průlomu

Jestliže vytváření úderného uskupení vševojskové armády je záležitostí velení frontu, jeho vyvedení k provedení průlomu je činností nejen velení frontu, ale i velení armády. Z toho důvodu chci tuto otázku poněkud širě rozebrat.

Již druhý rok se zabýváme v operačně taktické přípravě velitelů a štábů otázkami útoku z chodu a zdálo by se, že názory na řešení zásadních otázek s touto tematikou jsou shodné. Avšak různá cvičení u našeho velitelství a u podřízených svazků dokazují, že tomu tak není a že názory jsou různé. Uvedu alespoň některé.

Jedni — „útok z chodu“ — chápou jako nepřetržitý postup z prostoru soustředění až po zasazení a zahájení boje.

Druzí chápou otázku — „útok z chodu“ — tak, že se vojska přemísťují z prostorů soustředění do vzdáleného výchozího prostoru a dále jsou vyváděna k přednímu okraji, při čemž se proudy rozčleňují do předbojových a bojových sestav. Ve výchozím položení se vojska zastaví na 20 až 30 minut, aby mohla být provedena krátká atomová, dělostřelecká a letecká příprava.

Třetí zas tuto otázku chápou jako prudký útok v takových sestavách, v jakých se vojska přesunují, tj. bez rozvinování do bojových sestav.

Třeba říci, že takové jednostranné úvahy jsou nesprávné, protože vedou k šablonovitosti. Při přípravě a organizaci útoku z chodu nutno vycházet z konkrétních podmínek, tj. ze situace nepřítele, z daného úkolu, z množství a způsobu použití vlastních zbraní hromadného ničení, z rázu terénu a z povětrnostních podmínek, a proto každý případ bude mít své zvláštnosti.

Všechny tři uvedené způsoby mají řadu nedostatků, zejména v tom směru, že vojska je nutno předem vyvést na směr úderu, tam je do určité

míry nahromadit a tak nepříteli dát možnost odhalit náš zámysl a tím i provést úder zbraněmi hromadného ničení. Kromě toho útočící vojska přisunutá z hloubky zahajují boj v neznámém terénu a bez důkladné organizace součinnosti do nejnižších velitelských stupňů.

Vzhledem k několika možným způsobům zasazení úderného uskupení vševojskové armády k provedení průlomu z chodu bude i problematika přesunu vojsk k přednímu okraji nepřátelské obrany rozdílná.

Stěžejní problém při průlomu obrany nepřítel z chodu tkví v tom, že bude nezbytné utajit přesun velikého počtu vojsk a bojové techniky z prostoru soustředění k frontě. Přesun vojsk z prostoru soustředění do vzdáleného výchozího prostoru musí se provádět maximálně rozptýleně se současným prováděním komplexních opatření operačního maskování tak, aby vojska byla bez vážných ztrát včas přesunuta a uskupena v daném prostoru k plnění uloženého úkolu.

Pokud jde o rozmístění vojsk v prostoru soustředění, vyskytují se v naší armádě dva názory. Jedni se drží dosavadních zásad, tj. že se prapor rozmisťuje na ploše 4 až 5 km², pluk na 20 až 25 km² a divise kolem 150 km². Druzí zase tvrdí, že to je již názor zastaralý, že neodpovídá soudobým podmínkám, že tyto plochy z hlediska bezpečnější ochrany vojsk nestačí a že je nutno zvětšovat je u divise na 250 až 300 km². Srovnáme-li oba způsoby rozmisťování vojsk, vidíme, že nelze všeobecně tvrdit, že ten nebo onen způsob je výhodnější. Prostory soustředění ve velkých operačních hloubkách, např. 400 až 600 km od fronty, budou dvakrát a někdy ještě větší než při rozmisťování vojsk 50 až 100 km od linie fronty. Naši snahou musí být rozmisťovat vojska rozptýleně a při tom mít ještě možnost provádět manévry do záložních prostorů při jejich zamoření nebo zasažení atomovými zbraněmi. Rozmísťování vojsk se musí vždy řídit podle terénních podmínek a nastávajícího úkolu. Jinak budou rozmístěna vojska v prostorech soustředění, po jejich vyvedení při vyhlášení bojového poplachu nebo mobilizace, neboť tyto prostory mohou být předem připraveny a budovány. Jinak však budou vojska rozmístěna v prostorech denních odpočinků a ve vzdáleném výchozím prostoru, které ve většině případů předem připraveny nebudou. Tu se budou vojska rozmisťovat zpravidla podél komunikací nebo v takových sestavách, aby se dala vyvést na pochodové osy velmi rychle a organizovaně.

Zvláštní pozornost bude nutno věnovat rozmístění vojsk ve vzdáleném výchozím prostoru, který může být zaujímán v různých podmínkách. Např.:

- bránící se vojska mají již pevně vybudovanou a hluboce členěnou obranu, kterou jsou s to udržet, nebo
- obrana byla prolomena a bránící se vojska se zachytila v hloubce na výhodných čarách, které opevňují do příchodu čerstvých sil.

V prvním případě bude výhodné volit vzdálený výchozí prostor tak, aby bylo co nejvíce využito vybudovaných obranných zařízení druhého a třetího pásma k rozmístění přisunovaných vojsk pro útok z chodu. Na druhém pásmu obrany bude výhodné umisťovat předsunuté odřady (budou-li vytvořeny), na mezilehlém postavení mezi druhým a třetím pásmem pluky prvního sledu a na třetím pásmu pluky druhého sledu. V tomto případě můžeme vojska rozmisťovat v poněkud menších prostorech, neboť ty jsou vybudovány. Divise druhého sledu úderného uskupení mohou být rozmístěny ještě

hlouběji ve výhodném terénu nebo ve vybudovaných prostorech frontových záloh vzhledem k tomu, že budou obyčejně zasazovány do sražení až v operační hloubce, a bude tedy zpravidla dost času na jejich přesun na čáru zasazení.

V druhém případě, tj. že obranná zařízení nejsou ještě vybudována, bude to zejména v počátečním období války a při pohybových obranných operacích, bude nutné ve vzdáleném výchozím prostoru rozmisťovat vojska na větších plochách s využitím lesů, roklín a jiných přírodních úkrytů a kromě toho bude nutné předsunovat ženijní jednotky svazků s úkolem připravit vyhlédnuté prostory.

Nechť však bude pro průlom z chodu použito toho nebo onoho způsobu, můžeme dojít k závěru, že příprava průlomu z chodu zahrnuje v sobě řadu nových, dosud v našich vojskách neprocvičených opatření.

Za nejdůležitější třeba považovat opatření zabezpečující utajené a bezpečné soustředění úderného uskupení ve vzdáleném výchozím prostoru a pak jeho vyvedení k přednímu okraji.

Velitel armády se svým štábem musí důkladně vyřešit především tyto otázky:

- sestava pochodových proudů se zřetelem na zařazení dělostřelectva;
- vyvedení dělostřelectva, které se zúčastní dělostřelecké přípravy, do palebných postavení;
- ochrana přesunujících se vojsk z hlediska protivzdušné obrany;
- uvědomování a ochrana úderného uskupení proti zbraním hromadného ničení za přesunu a při rozvinování na čáře zasazení;
- velení vojskům, zejména při jejich vyvedení ze vzdáleného výchozího prostoru k přednímu okraji.

Několik málo provedených velitelsko-štábních cvičení a ještě menší rozsah cvičení a zejména zkušebních cvičení s vojsky nedává nám dosud dostatek podkladů, abychom si učinili správné závěry, které by bylo možno zakotvit v našich řádech a předpisech.

V souvislosti s nadhozenými otázkami k řešení je třeba zdůraznit, že nezasazené posilové prostředky nejen dělostřelectva, ale všech druhů zbraní je nutno přidělit a do bojových sestav pluků začlenit nejpozději ve vzdáleném výchozím prostoru a zasazené prostředky (zejména dělostřelecké a ženijní vojsko) přesunout do útočného pásma divísi před vyvedením úderného uskupení ze vzdáleného výchozího prostoru k přednímu okraji.

Vzdálený výchozí prostor je posledním místem nejen k začlenění posilových prostředků do bojových sestav, ale i k provedení organisace součinnosti.

Průlom nepřátelské obrany z chodu se může zahajovat v kterékoli denní době. Je však třeba mít na zřeteli, že se vyvedení vojsk ze vzdáleného výchozího prostoru v noci nebo za špatné viditelnosti při mlze, sněžení, mrholení apod. nejlépe zabezpečí a že jejich rozvinutí k průlomu může zůstat utajeno. Tu je třeba zvláštní pozornost věnovat hlavně výběru, určení, vytýčení a úpravě pochodových os. Při zkoumání a řešení těchto problémů musíme reálně zvážit, co musí v prospěch přisunující se armády učinit armáda, která je v dotyku s nepřítelem, co přisunovaná armáda a co prostředky frontu.

Pro vyvedení vojsk je třeba tolika os, aby jednotky určené ke zteči

předního okraje vstoupily do boje co možná současně a při tom aby jednotky prvního sledu při nepřátelských úderech zbraněmi hromadného ničení mohly být rychle vystřídány jednotkami druhých sledů, a kromě toho, aby se závčas mohlo rozvinout dělostřelectvo, které má podporovat útok a boj v hloubce.

Při vyvádění vojsk ze vzdáleného výchozího prostoru k přednímu okraji je záhodno, aby na každý pluk prvního sledu byly dvě osy, tj., aby pluk vycházel v praporních prouděch. Tento požadavek na bojišti v našich podmínkách však nelze uskutečnit. Musíme se proto spokojit a také v tom směru naše vojska cvičit, aby divise měla zpočátku dvě osy, tj. pro každý pluk prvního sledu jednu osu až po zadní hranici prvního pásma obrany a dále pak čtyři osy, tj. na každý prapor po jedné ose a kromě toho jednu osu záložní. Přechod z praporních do rotních proudů bude se muset provádět zpravidla terénem, neboť osm os v 6km útočném pásmu divise nebudeme. To nás ovšem vede k tomu, abychom velmi pečlivě hodnotili a vybírali místa k průlomu i po této stránce.

Čím dále k přednímu okraji budou se tedy vojska a bojová technika hromadit a tím bude i větší nebezpečí jejich vyřazení úderem zbraněmi hromadného ničení. Nebude tedy možno při současných šířkách útočných pásem divise dodržovat bezpečnostní vzdálenosti mezi osami 3 až 5 km, kterou požadujeme, aby atomovým úderem na jeden proud nebyl zasažen také proud vedlejší. To je vážný nedostatek, který možno řešit těmito způsoby:

- rozšířením útočného pásma divise do 8 až 10 km;
- rychlým přechodem do předbojových sestav;
- důsledným utajením příprav a přesně organizovaným a utajeným přesunem vojsk;
- důkladnou protivzdušnou obranou.

Pokud jde o otázky pořádkové služby, třeba je řešit podle toho, zda jde o přesuny ve velkých operačních hloubkách nebo v taktické hloubce.

Při přesunech vojsk ve velkých operačních hloubkách k zregulování přesunů plně postačují regulační čáry na vzdálenost 2 až 3 hodiny přesunu. Naproti tomu při přesunech v taktické hloubce bude výhodné stanovit a nazvat tyto čáry:

- první — vyrovnávací čáru (regulační čáru) — v prostoru předního okraje druhého pásma obrany. Na tuto čáru jednotky vycházejí v plukovních prouděch s posilovými prostředky a tam se vyrovnávají;
- druhou — čáru rozvinutí v prostoru třetího postavení prvního pásma obrany, kde se jednotky pokračující v postupu rozčleňují do praporních proudů a potom do rotních proudů a bojových sestav;
- třetí — čára zteče — první zákop prvního postavení, tj. ve vzdálenosti 300 až 500 m od nepřítele.

Je třeba zdůraznit, že uvedené vzdálenosti jednotlivých čar nebudou určovány podle postavení, nýbrž především podle význačných terénních objektů.

Protože pochodové osy budou různé délky a různé jakosti, a vzhledem k současnému vyjití prvních sledů na čáru zasazení bude nutno

- buď vypočítat pro každou osu začátek a ukončení přesunu, nebo
- stanovit divisím, kdy mají čely hlavních sil projít jednotlivými čarami.

Kalkulace času k vyvedení vojsk ze vzdáleného výchozího prostoru na čáru zasazení může být:

a) při útoku z chodu v rozvinutých sestavách, ale bez sesednutí z vozidel při 50km vzdálenosti vzdáleného výchozího prostoru od předního kraje a rychlosti přesunu 12 km/hod.

- vlastní přesun $50 : 12 = 4$ hodiny 10 minut;
- čas na dojetí proudů 30 až 45 minut (podle délky proudu i rychlosti);
- zastávka na čáře rozvinutí 5 až 10 minut;
- celkem 4.45 hodin až 5 hodin 5 minut.

b) sesednou-li vojska za předním okrajem ve vzdálenosti 3 až 4 km, prodlouží se uvedená doba o čas nutný k pěšímu přesunu 3 až 4 km, tj. o 45 až 60 minut; celkem 5.30 hodin až 6 hodin 5 minut.

S otázkou vyvedení úderného uskupení ze vzdáleného výchozího položení, jeho bezpečného rozvíjení a zejména organisovaného a současného zasazení co nejtěsněji souvisí provedení dělostřelecké přípravy.

Vyjítím vojsk ze vzdáleného výchozího položení začíná nebezpečí nepřátelské atomové, dělostřelecké a letecké protipřípravy. Toto nebezpečí narůstá v době a v prostorech, kde se vojska rozčleňují a rozvíjejí, a stává se přímo kritickým z hlediska provedení útočné operace z chodu v době, kdy jsou vojska a bojová technika nahromaděna na malém a poměrně slabě vybudovaném prostoru.

Odstranit nebezpečí úderů nepřítele, bezpečně vyvést vojska k přednímu okraji a zajistit jim volnost manévru by znamenalo po celou dobu udržet prostředky nepřátelského napadení pod našimi údery. Abychom to však mohli provést, potřebovali bychom enormní množství prostředků, kterých by nakonec nebylo efektivně využito.

Musíme proto hledat jinou cestu, která nám pomůže, i když ne úplně, paralyzovat, aspoň snížit toto nebezpečí na nejnižší míru nebo dosáhnout toho, aby následky při úderech nepřítele byly co nejmenší.

V době, kdy budeme mít vojska na přesunu v plukovních proudech od sebe vzdálených 3 až 5 km i více, je méně pravděpodobné, že nepřítel bude provádět soustředěné údery zbraněmi hromadného ničení, poněvadž i jemu je dobře známo, že v této době jejich účinky budou poměrně nejmenší. Kromě toho nemůže společně s údery zbraněmi hromadného ničení provést mohutný přepad dělostřelectvem, poněvadž naše vojska budou ještě mimo jeho dosah.

To nás opravňuje přijmout závěr, že v době přesunu vojsk ze vzdáleného výchozího položení až do čáry rozčleňování do praporních proudů, tj. přibližně do prostoru třetího postavení prvního pásma obrany, bude jejich napadení nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení méně účinné.

Jinak však tomu bude od čáry rozčleňování do praporních proudů k přednímu okraji. Vojska se již dostávají do prostoru donosnosti nepřátelského dělostřelectva, jejich bojové sestavy se zhušťují co do hloubky i šířky. Proto se vojska v tomto prostoru stávají výhodným cílem pro soustředěné údery všech ničivých prostředků nepřítele.

S vyjitím vojsk do tohoto zvlášť nebezpečného prostoru musíme provést taková opatření, abychom nepříteli buď úplně znemožnili atomovou a dělostřeleckou protipřípravu nebo dosáhnout toho, aby její výsledek byl na

vlastní vojska co nejmenší. Nejúčinnějším takovým opatřením je provedení atomové, dělostřelecké a letecké přípravy.

Při rozpracování atomové, dělostřelecké a letecké přípravy třeba mít na paměti především tato kritéria:

- zahájit ji s překvapením a znemožnit tak nepříteli provést proti-přípravu;
- nedopřát nepříteli času k odstranění následků po úderech našich zbraní hromadného ničení;
- neprozrazovat předčasně uskupení vlastního dělostřelectva a základů zbraní hromadného ničení;
- umlčení nepřátelských sil a prostředků provádět s určitým předstihem, tj. těsně před jejich možnostmi působit na naše vojska.

Způsob zasazení úderného uskupení k provedení průlomu

Zasazování velkých úderných uskupení k provedení průlomu jakéhokoli druhu nepřátelské obrany z chodu si vynutilo použití atomových a jiných zbraní hromadného ničení.

Při hromadném použití těchto zbraní je třeba předpokládat, že nepříteli budou způsobeny velmi vážné ztráty a že tedy mohou být vytvořeny podmínky i k provedení zteče předního okraje nepřátelské obrany v předbojových sestavách nebo jen při úplném rozvinutí předsunutých odřadů.

Zteče předsunutými odřady se budou provádět za těchto podmínek:

- celé první pásmo nepřátelské obrany, tedy i jeho první postavení je umlčeno vlastními atomovými zbraněmi;
- terén dovoluje skryté přiblížení a rozvinutí předsunutých odřadů z hlediska činnosti nepřátelských radiolokátorů.

Při průlomu z chodu musí být proto v bojových sestavách divisi prvního sledu vytvořeny silné předsunuté odřady.

V těchto případech může být pochodová sestava divise uspořádána takto:

- průzkum,
- odřady k zabezpečení pohybu,
- předsunuté odřady pluků nebo divise,
- PDS,
- první sledy pluků v čele s tankovými jednotkami přidělenými praporům prvního sledu s výsadkem;
- DDS (zpravidla se však zúčastní dělostřelecké přípravy, a bude proto vyvedena předem),
- zálohy (protitanková, POZ, chemická),
- druhé sledy pluků a divise.

Jakmile se předsunuté odřady přiblíží k prvnímu pásmu naší obrany, rozvinou se do předbojových sestav. Při jejich vyjití do prostoru postavení plukovních záloh provedou se na nepřátelskou obranu údery zbraněmi hromadného ničení a zahájí se dělostřelecká a letecká příprava, která může trvat 25 až 30 minut. To je právě doba, kterou potřebují předsunuté odřady

pro přesun k přednímu okraji (vzdálenost 5 až 7 km při rychlosti 12 až 15 km za 25 až 30 minut). Celá tato činnost musí se dít největší rychlostí, aby zteč na nepřítele byla provedena prudce, s překvapením a aby bylo rozhodné využití výsledků vlastních zbraní hromadného ničení na nepřítele.

Je však třeba počítat i s tím, že nepřítel v prvním postavení bude umlčován jen dělostřelectvem a že může klást odpor a že tím zteč v předbojových sestavách nebude možná.

Aby mohly být vytvořeny podmínky ke zteči hlavních sil v předbojových sestavách, je nutno určit směry, na kterých bude prováděn útok v předbojových sestavách a jaká ohniska odporu v obraně nepřítele musí být umlčena největší hustotou.

Takovéto zahajování průlomu z chodu bude se provádět zpravidla jen na důležitých operačních směrech, na kterých z hlediska dosažení rozhodných operačních cílů se použije tolika atomových zbraní, že se prakticky vytvoří pro útočící vojska volný průchod, takže průlom bude mít všechny charakteristické znaky útoku na spěšně zaujatou obranu.

Může se ovšem stát, a to bude nejčastější případ, že terén nedovoluje skryté přiblížení až zcela blízko k přednímu okraji a že není dostatek atomových zbraní k důkladnému umlčení celé taktické hloubky obrany nepřítele. Takový případ může nastat zejména tehdy, když vševojsková armáda bude provádět pomocný úder frontu nebo bude útočit na samostatném směru s omezeným cílem.

V takovém případě bude účelné, aby pěchota za výhodnou čarou, která může být 3 až 4 km od předního okraje, sesedla; tamodtud potom spojujícími zákopy se přesune do výchozího položení k útoku, kde se provede uspořádání bojových sestav, nezbytná organisace součinnosti a upřesnění úkolu v nejnižších jednotkách. Tanky a pásová tažná vozidla zůstanou ve skrytu ve vzdálenosti 4 až 6 km od předního okraje a přibližně tehdy, když se začne dělostřelecká a letecká příprava k útoku, vyvedou se v rozčleněných sestavách přímo k provedení průlomu tak, aby v čas „Č“ provedly zteč s pěchotou prvního postavení nepřátelské obrany.

Tento způsob má sice velkou výhodu v tom, že hlavní síly úderného uskupení budou zasazovány současně, že se mohou vydat doplňující nařízení, zejména na nižších stupních, a že může být provedena krátká organisace součinnosti, ale na druhé straně zdržuje se a komplikuje plynulost přechodu z pochodu k provedení průlomu z chodu.

V souvislosti se zahajováním průlomu nepřátelské obrany z chodu je předmětem častých diskusí i otázka doby přidělení vojsk, která jsou v obraně na předním okraji. Tu je třeba vidět dva případy:

- průlom nepřátelské obrany provádí vševojsková armáda vytvořená ze svazků v obraně, nebo
- vševojsková armáda přisunovaná z hloubky.

V prvním případě bude výhodné včlenit svazky v dotyku s nepřítelem do sestavy nové armády hned při organisování průlomu.

V druhém případě by okamžité přidělení z hlediska velení dělalo potíže, a proto se jeví účelnějším přidělovat je až když přisunovaná armáda zaujme vzdálený výchozí prostor tak, aby byla schopna zabezpečit rozvinutí i zasazení úderného uskupení.

Požadavky na výcvik velitelů, štábů a vojsk

Vyvedení úderného uskupení a jeho zasazení tvoří jeden souvislý a plynule provedený celek, který v zájmu dosažení překvapení a co nejmenších ztrát musí být proveden vysoce organisovaně a přitom v krátké době.

Z těchto potřeb vyplývají i požadavky na výchovu a výcvik velitelů, štábů a vojsk, aby se získalo co nejvíce zkušeností, znalostí a trvalých návyků.

Výchova a výcvik velitelů musí se ubírat především tímto směrem:

- předvídat možné použití své jednotky a činit předem ve vojskách opatření, která pak ulehčí plnění budoucího úkolu;
- na základě uloženého úkolu rychle činit zdůvodněná a při tom smělá rozhodnutí v duchu zámyslu staršího náčelníka; vymýtit z práce našich velitelů zdoluhavé a mnohdy formální vyslýchání informačních zpráv;
- po vydání rozhodnutí nesetrvávat ve štábu, nýbrž vyjíždět k vojskům a tam kontrolovat správnost pochopených úkolů a poskytovat pomoc;
- osvojit si návyky rychlého provádění organisace součinnosti;
- vychovávat a cvičit svého zástupce především v plnění těch úkolů, které bude plnit, to znamená dokonale ho cvičit v přípravě a řízení přesunů, v sestavování pochodových proudů, v organisaci bojového zabezpečení za přesunu, v opatřeních k odstranění následků úderů zbraněmi hromadného ničení za přesunu atd. Jak nám dosud zkušenosti ukazují, budou to zpravidla zástupci, kteří budou velet vojskům za přesunu, neboť velitelé v té době budou plnit jiné úkoly;
- činit iniciativní rozhodnutí, nebyl-li rozkaz staršího náčelníka z jakýchkoli důvodů doručen.

Úkoly výcviku štábu pro přípravu průlomu z chodu a vyvedení vojsk k přednímu okraji vyplývají z požadavku utajit vojska v prostorech soustředění, dovedného jejich rozptýlení při nebezpečí atomových úderů a opětného rychlého soustředění a vyvedení na čáru zasazení.

Výcvik štábů všech stupňů je třeba zaměřit

- na rychlé a propočty zdůvodněné návrhy velitelům k jejich rozhodování;
- na dovedné zpracování dokumentace pro soustřeďování a přesuny vojsk s důrazem na utajení a organisování pořádkové služby;
- na zabezpečení neselhávajícího spojení;
- na uskutečňování opatření k bojovému zabezpečení s důrazem na ochranu proti zbraním hromadného ničení;
- na rychlé sestavování proudů podle plánů vyvedení vojsk na osy, začlenění posilových prostředků, aby odpovídalo zámyslu nastávajícího boje, a předejít tak zbytečné dlouhé čekání na místě;
- na dovedné řízení přesunu a obnovování bojových sestav při nepřátelských úderech zbraněmi hromadného ničení.

S těmito úkoly se může vyrovnat jen takový štáb, který neustálým výcvikem získává potřebnou zkušenost a zručnost ve zpracovávání dokumentů a který získá praktické návyky v řízení vojsk v těchto konkrétních a těžkých podmínkách.

Vzhledem k novým formám boje je nutno zaměřit výcvik vojsk, aby byla s to předvídané úkoly v soudobém boji plnit. Výcvik vojsk zaměřit především

- na rychlé nasedání na vozidla a na rychlé sesedání z nich;
- na osvojení jednotných signálů;
- na dokonalé ovládání prostředků k vidění v noci, zejména u řidičů;
- na rychlé a ukázněné přesuny po silnicích, polních a lesních cestách všech druhů a zejména terénem ve dne i v noci bez světla;
- na rychlé rozčleňování a rozvinování v terénu ve dne i v noci;
- na provádění přesunů bojových sestav, dodržování vzdáleností a rozstupů;
- na zahájení boje v předbojových i v bojových sestavách;
- na pozorování a vedení boje z vozidel;
- na využívání markantních terénních předmětů v neznámém terénu k udržení správného směru postupu.

K zabezpečení splnění těchto úkolů musí velitelé, štáby i vojska již při výcviku tyto zásady si dokonale vštípit, aby se všechny žádané úkoly staly jejich trvalými návyky.